

HU

Brüsszel, 2011.2.14.

Útmutató¹

A kölcsönös elismerésről szóló rendelet alkalmazása műtrágyákra és táptalajokra

1. BEVEZETÉS

E dokumentum célja, hogy „felhasználóbarát” útmutatást nyújtson a 764/2008/EK rendeletnek² (a továbbiakban: kölcsönös elismerésről szóló rendelet vagy rendelet) a műtrágyákra és a táptalajokra történő alkalmazásával kapcsolatban. Az útmutató frissítésére a tagállamoktól, hatóságoktól és vállalkozásoktól származó tapasztalatok és információk figyelembevételével kerül majd sor.

A konkrétan érintett termékek a következők:

- a műtrágyák, azaz a növényeket tápanyaggal ellátó vagy a talaj termékenységet javító anyagok – az „EK-műtrágyák” kivételével³
- a táptalajok, azaz a helyi talajtól eltérő, növénytermesztésre szolgáló anyagok.

2. A MŰTRÁGYÁKRA ÉS TÁPTALAJOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOZÁSI KERET

A jelenlegi uniós jogszabályok alapján a műtrágyákra vonatkozó harmonizáció csak részleges. A 2003/2003/EK rendelet⁴ az „EK-műtrágyákat”, vagyis a rendeletben meghatározott típusmegjelölésű műtrágyáknak megfelelő szervesetlen műtrágyákat illetően műszaki és címkézési követelményeket vezetett be. Az „EK-műtrágyák” a belső piacon szabadon forgalomba bocsáthatók. A rendelet ugyanakkor nem gátolja a tagállamokat abban, hogy

¹ Ez a dokumentum jogilag nem kötelező erejű. Sem az Európai Bizottság, sem más, a Bizottság nevében eljáró személy nem tekinthető felelősnek az ebben a kiadványban található információk későbbi felhasználásának módjáért, sem a gondos előkészítés és ellenőrzés ellenére esetleg előforduló hibákért. „Az útmutató nem befolyásolhatja hátrányosan a műszaki szabályok további harmonizációját a belső piac működésének javítása érdekében. Az útmutatóban leírtak nem tükrözik feltétlenül az Európai Bizottság véleményét vagy állásfoglalását. Az uniós jogszabályok értelmezésével kapcsolatos végső felelősség az Európai Unió Bíróságáé.

² Az Európai Parlament és a Tanács 764/2008/EK rendelete (2008. július 9.) az egyes nemzeti műszaki szabályoknak a valamely másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termékekre történő alkalmazására vonatkozó eljárások megállapításáról és a 3052/95/EK határozat hatályon kívül helyezéséről, HL L 218., 2008.8.13., 21.o.

³ A 2003/2003/EK tanácsi rendelet I. melléklete szerinti termékek, HL L 304., 2003.11.21., 1. o.

⁴ Lásd az 3. lábjegyzetet.

emellett „EK-műtrágyák” megjelöléssel nem rendelkező, viszont a nemzeti rendelkezéseknek megfelelően gyártott „hazai” műtrágyákat is forgalomba hozzanak. E nemzeti rendelkezéseknek nem kell megfelelniük a műtrágyákra vonatkozó specifikus uniós jogszabályoknak, viszont tiszteletben kell tartaniuk az Európai Unióról szóló szerződés alapelveit, különösen az áruk szabad mozgásának elvét (az EUMSZ 34–36. cikke). A 764/2008/EK rendelet (a továbbiakban: a rendelet) elfogadásának célja az volt, hogy teljes mértékben megvalósuljon a kölcsönös elismerés elve és a nem harmonizált területeken csökkenjenek a nemzeti szabályok közötti különbségek.

A táptalajokat illetően nem léteznek uniós jogszabályok (kivéve az EU hivatalos környezetvédelmi címkéjére vonatkozó jogszabályt: az európai uniós ökocímke⁵ olyan önkéntes rendszer, amely a vállalkozásokat a környezetet kevésbé terhelő termékek forgalmazására és szolgáltatások nyújtására kívánja ösztönözni).

3. A KÖLCSÖNÖS ELISMERÉSRŐL SZÓLÓ 764/2008/EK RENDELET

A rendelet a valamely másik tagállamban jogszerűen forgalmazott, harmonizáció hatálya alá nem tartozó termékek tekintetében egy műszaki szabály alapján hozott, gazdasági szereplőknek címzett közigazgatási határozatokra vonatkozik, amennyiben a szóban forgó határozat közvetlen vagy közvetett hatása e termék forgalomba hozatalának megtiltása, a termék átalakítása, további vizsgálata vagy forgalomból való kivonása (2. cikk (1) bekezdés). A hatóságnak, amennyiben ilyen határozatot kíván hozni, be kell tartania a rendeletben előírt eljárási követelményeket.

A rendelet a következő feltételek együttes teljesülése esetén alkalmazandó:

3.1. A (tervezett) közigazgatási határozatnak egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termékre kell vonatkoznia

A kölcsönös elismerés elvét akkor kell alkalmazni, ha – függetlenül tényleges származási helyétől (EU vagy harmadik országból való behozatal) – egy adott tagállamban jogszerűen forgalmazott terméket egy másik tagállamban fogalomba hoznak. Az elv kimondja, hogy egy tagállam elvileg nem tilthatja meg a saját területén egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termékek értékesítését, még akkor sem, ha azokat eltérő műszaki szabályoknak megfelelően gyártották. A rendelet szabályozza a kölcsönös elismerés tényleges és lehetséges megtagadásának eseteit. Ezért, ha egy tagállam meg kívánja tiltani a forgalomba hozatalt, a 6. cikkben megállapított követelmények szerint kell eljárnia.

3.2. A (tervezett) közigazgatási határozatnak olyan termékre kell vonatkoznia, amely nem tartozik közösségi harmonizációs jogszabályok hatálya alá

A rendeletet a nem harmonizált területeken kell alkalmazni, azokkal a termékekkel kapcsolatban, amelyekre vonatkozóan nem történt közösségi szintű jogharmonizáció, vagy a termékek azon vonatkozásaival kapcsolatban, amelyek a részleges harmonizáció hatályán kívül esnek.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 66/2010/EK rendelete (2009. november 25.) az uniós ökocímkéről (EGT-vonatkozású szöveg), HL L 27., 2010.1.30., 1–19. o.

3.3. A (tervezett) közigazgatási határozat címzettje gazdasági szereplő

Ha a nemzeti hatóság által hozott korlátozó határozat címzettje gazdasági szereplőnek nem minősülő természetes vagy jogi személy, a határozat nem tartozik a kölcsönös elismerésről szóló rendelet hatálya alá.

3.4. A (tervezett) közigazgatási határozatnak műszaki szabálynak kell alapulnia

A rendelet 2. cikkének (2) bekezdése értelmében műszaki szabálynak minősül valamely tagállam uniós szinten nem harmonizált olyan törvényi, rendeleti vagy egyéb közigazgatási rendelkezése:

1) amely tiltja az adott tagállam területén egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott termék (vagy terméktípus) forgalmazását, vagy amelynek a betartása kötelező az ilyen terméknek a közigazgatási határozatot meghozó vagy meghozni szándékozó tagállam területén való forgalmazásához, és

2) amely meghatározza az adott termékre (vagy terméktípusra) vonatkozó kötelező tulajdonságokat, így a minőségi, a biztonsági, illetve a teljesítményszinteket vagy a méreteket, beleértve olyan követelményeket, mint a termék (vagy terméktípus) megnevezése, a terminológia, a jelképek, a vizsgálat és a vizsgálati módszerek, a csomagolás, a jelölés vagy a címkézés, vagy

3) amely a fogyasztók vagy a környezet védelme céljából bármely egyéb olyan követelményt határoz meg a termékre (vagy terméktípusra) vonatkozóan, amely befolyásolja a termék forgalomba hozatal utáni életciklusát – például a használat, az újrafeldolgozás, az újrafelhasználás vagy a hulladékkezelés feltételeit –, ha ezek a feltételek jelentősen befolyásolhatják a termék (vagy terméktípus) összetételét, jellegét vagy forgalmazását.

3.5. A (tervezett) közigazgatási határozathoz a következő közvetlen vagy közvetett hatások valamelyike kapcsolódik:

- (a) a termék (vagy terméktípus) forgalomba hozatalának megtiltása;
- (b) a termék (vagy terméktípus) átalakítása vagy további vizsgálata, mielőtt azt forgalomba lehetne hozni vagy forgalomban lehetne tartani;
- (c) a termék (vagy terméktípus) forgalomból való kivonása.

Minden ilyen (tervezett) határozatot a rendelet 2. cikkének (1) bekezdésével összhangban kell meghozni.

4. A KÖLCSÖNÖS ELISMERÉSRŐL SZÓLÓ RENDELET ALKALMAZÁSA MŰTRÁGYÁKRA ÉS TÁPTALAJOKRA

A kölcsönös elismerésről szóló rendelet csak az alábbi 4.1.–4.4. pontban leírt feltételek együttes teljesülése esetén alkalmazandó a műtrágyákra és a táptalajokra:

4.1. A (tervezett) közigazgatási határozatnak egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott műtrágyákra és/vagy táptalajokra kell vonatkoznia

A rendelet csak egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott „hazai” műtrágyákra és táptalajokra alkalmazandó (2. cikk (1) bekezdés). Ez azt jelenti, hogy nem tartoznak a rendelet hatálya alá azok a műtrágyák vagy táptalajok, amelyeket még nem forgalmaztak az EU területén. Ezeknek az abban a tagállamban érvényes műszaki szabályoknak kell megfelelniük, amelyben első alkalommal forgalomba kerülnek az EU területén.

4.2. A (tervezett) közigazgatási határozat címzettje gazdasági szereplő

A 2. cikk (1) bekezdése értelmében a rendelet a valamely másik tagállamban jogszerűen forgalmazott műtrágyák és táptalajok tekintetében egy „műszaki szabály” alapján meghozott vagy meghozni kívánt, gazdasági szereplőknek címzett, közigazgatási határozatokra vonatkozik, amennyiben a szóban forgó határozat közvetlen vagy közvetett hatása a termék forgalomba hozatalának megtiltása, a termék átalakítása, további vizsgálata vagy forgalomból való kivonása, a 4.1. pontban meghatározottak szerint.

A gazdasági szereplő az adott termék esetében a gyártótól/importőrtől a kiskereskedőig vezető értékesítési láncban részt vevő valamely személy. A növénytermesztéssel vagy állattenyésztéssel foglalkozó végfelhasználó vagy akár *foglalkozásszerű felhasználó* nem tartozik a kölcsönös elismerésről szóló rendelet hatálya alá.

Ezért – és az EUMSZ 36. cikkének sérelme nélkül – az illetékes nemzeti hatóságok által hozott, gazdasági szereplőnek nem minősülő bármely természetes vagy jogi személynek címzett bármely korlátozó határozat kívül esik a kölcsönös elismerésről szóló rendelet hatályán.

4.3. A (tervezett) közigazgatási határozatnak műszaki szabálynak kell alapulnia

4.3.1. A műszaki szabály fogalma

A kölcsönös elismerésről szóló rendelet „műszaki szabály” alapján meghozott vagy meghozni kívánt közigazgatási határozatokra alkalmazandó (2. cikk (2) bekezdés).

Ami kifejezetten a műtrágyákat és táptalajokat illeti, műszaki szabálynak minősül valamely tagállam törvényi, rendeleti vagy egyéb közigazgatási rendelkezése:

- (a) amely tiltja a közigazgatási határozatot meghozó vagy meghozni szándékozó tagállam területén egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott bármely „hazai” műtrágya vagy táptalaj forgalmazását, vagy amelynek a betartása kötelező a műtrágyáknak vagy táptalajoknak az adott tagállam területén történő forgalmazásához, és
- (b) amely:
 - meghatározza az adott műtrágyára vagy táptalajra (műtrágya- vagy táptalajtípusra) vonatkozó kötelező tulajdonságokat, így a minőségi, a biztonsági, illetve a teljesítményszinteket vagy a méreteket, beleértve olyan követelményeket, mint a

termék (vagy terméktípus) megnevezése, a terminológia, a jelképek, a vizsgálat és a vizsgálati módszerek, a csomagolás, a jelölés vagy a címkézés, vagy

- amely bármely egyéb olyan követelményt határoz meg az adott műtrágyára vagy táptalajra (műtrágya- vagy táptalajtípusra) vonatkozóan a fogyasztók vagy a környezet védelme céljából, amely befolyásolja annak forgalomba hozatal utáni életciklusát – például a használat, az újrafeldolgozás, az újr felhasználás vagy a hulladékkezelés feltételeit –, ha ezek a feltételek jelentősen befolyásolhatják a műtrágya vagy táptalaj (műtrágya- vagy táptalajtípus) összetételét, jellegét vagy forgalmazását.

4.3.2. *Előzetes engedélyezési eljárások*

Az uniós jogszabályok elvben nem akadályozzák a tagállamokat megfelelő intézkedések létrehozásában, ha megítélésük szerint erre szükség van annak érdekében, hogy közegészségügyi vagy környezetvédelmi okokból ellenőrizték és/vagy korlátozzák a „hazai” műtrágyák vagy táptalajok forgalomba hozatalát. A tagállamok e megfelelő intézkedéseket rendszerint olyan előzetes engedélyezési eljárások keretében hozzák meg, amely során még azt megelőzően, hogy a terméket forgalomba hozhatnák az adott tagállamban, a szóban forgó tagállam illetékes hatóságának a kérelmet követően hivatalos jóváhagyását kell adnia.

A Bíróság többször úgy határozott⁶, hogy bármely nemzeti jogszabály, amely a termékek forgalomba hozatalát előzetes engedélyezési eljáráshoz köti, az áruk szabad mozgását korlátozza. Ilyen eljárások azonban indokoltak lehetnek, amennyiben a nemzeti szabályokat az uniós jog által elismert közösségi cél vezérli, valamint megfelelnek az arányosság elvének (a rendelet (11) preambulumbekzdése).

Az Európai Bíróság meghatározta azokat a feltételeket, amelyek mellett az előzetes engedélyezési eljárás indokolt lehet:

- olyan objektív szempontokon kell alapulnia, amelyek mentesek a hátrányos megkülönböztetéstől, és előzetesen ismertek az érintett vállalkozások számára, ezzel – az önkényes alkalmazás megakadályozása végett – behatárolva a nemzeti hatóságok mérlegelési jogkörét;
- ne írja elő ugyanebben vagy másik tagállamban már lefolytatott eljárás során végzett ellenőrzés ismételt elvégzését;
- az előzetes engedélyezés csak akkor szükséges, ha az azt követő ellenőrzést túl későinek kell ítélni ahhoz, hogy valóban hatékony legyen és elérje célját;
- az eljárás költség- és időeleme nem riaszthatja el a gazdasági szereplőt üzleti tervének végrehajtásától.

⁶ A Bíróság C-390/99. sz., Canal Satélite Digital SL ügyben 2002. január 22-én hozott ítéletének 43. pontja. A Bíróság C-432/03. sz., Bizottság kontra Portugál Köztársaság ügyben 2005. november 10-én hozott ítéletének 52. pontja. A Bíróság C-443/02. sz., Nicolas Schreiber ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének 49–50. pontja

4.3.3. *Műszaki szabály-e az előzetes engedélyezés?*

A műtrágyáknak vagy táptalajoknak a valamely tagállamban való forgalomba hozatalára vonatkozó előzetes engedélyezés követelménye nem tartozik a rendelet hatálya alá (a rendelet (12) preambulumbekzdése). Ez a követelmény önmagában nem képez a rendelet értelmében vett műszaki szabályt, mivel az előírás nem határozza meg az adott műtrágya vagy táptalaj (műtrágya- vagy táptalajtípus) előírt tulajdonságait. Ezért bármely, a műtrágyák vagy táptalajok piaci forgalomból való kizárására, vagy kivonására vonatkozó olyan határozat, amelynek kizárólagos indoka az előzetes engedélyezés hiánya, nem minősül olyan határozatnak, amelyre a rendelet vonatkozik.

Amikor azonban ilyen kötelező előzetes engedélyezést igényelnek egy adott termékre vonatkozóan, bármilyen, a kérelem műszaki szabályok alapján történő elutasítására vonatkozó tervezett döntést a rendeletnek megfelelően kell meghozni annak érdekében, hogy a kérelmező részesüljön a rendelet által biztosított eljárási védelemben.

4.3.4. *A műtrágyákra és táptalajokra vonatkozó „pozitív listák”*

Egyes tagállamok a vonatkozó előzetes engedélyezési eljárásaik során a műtrágyák és/vagy táptalajok egyes típusainak „pozitív listáira” hivatkoznak. E listák szerint az azokon szereplő típusoknak megfelelő termékek forgalomba kerülhetnek a rendeltetési hely szerinti tagállamban.

Az uniós jogszabályok elvben nem akadályozzák a tagállamokat ilyen pozitív listák felállításában, ha megítélésük szerint ezek szükségük annak érdekében, hogy közegészségügyi vagy környezetvédelmi okokból ellenőrizzék és/vagy korlátozzák a „hazai” műtrágyák vagy táptalajok forgalomba hozatalát. Az Európai Unió Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata szerint azonban a nemzeti jogszabályoknak rendelkezniük kell olyan eljárásról, amelynek keretében e listák bizonyos terméktípusokkal kibővíthetők és/vagy a listán nem szereplő, valamely más tagállamban már jogszerűen forgalmazott vagy gyártott termékek (terméktípusok) esetében egyedi nyilvántartásba-vételi vagy engedélyezési eljárás tesznek lehetővé. Az ilyen eljárásnak könnyen igénybe vehetőnek és ésszerű időn belül lefolytathatónak kell lennie, és ha az eljárás elutasítással végződik, az elutasító határozatnak bíróság előtt megtámadhatónak kell lennie (lásd a C-244/06. sz., *Dynamic Medien* ügy 50. pontját).

4.3.5. *A műtrágyákra és táptalajokra vonatkozó „negatív listák”*

Az előzetes engedélyezési eljárások egyes esetekben olyan meglévő „negatív listákra” támaszkodnak, amelyeken bizonyos anyagok feketelistán szerepelnek. A tagállamok e rendszer alkalmazásában kizárólag annak alapján tagadják meg a műtrágyák és/vagy táptalajok forgalmazásának engedélyezését, hogy azok nem engedélyezett anyagokat tartalmaznak, anélkül, hogy az elutasítás feltüntetné a közegészség szempontjából fennálló valós veszélyt. A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében (lásd a C-24/00. sz., *Bizottság kontra Francia Köztársaság* ügy 43. pontját) a közegészségre fennálló veszélyt minden egyes esetben a tagállamnak kell megállapítania.

Ugyanezen ítélkezési gyakorlat értelmében a tagállamok nem tilthatják meg egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott műtrágya vagy táptalaj forgalmazását kizárólag azon okból, hogy azok használatából nem származik haszon, és anélkül, hogy feltüntetné a közegészségügyre vagy a környezetvédelemre vonatkozó szempontokat.

4.3.6. *A címkézésre vonatkozó nyelvi követelmények*

A 764/2008/EK rendelet (10) preambulumban említettek szerint a tagállamok előírhatják, hogy a címkét, a csomagoláson feltüntetett jelöléseket és a kísérőokmányokat legalább a rendeltetési hely szerinti tagállamnak a nemzeti nyelvén vagy nyelvein kell kiállítani.

4.4. **A (tervezett) közigazgatási határozatnak egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazott műtrágya vagy táptalaj forgalmazásának tilalmára kell vonatkoznia**

A (tervezett) közigazgatási határozathoz a következő közvetlen vagy közvetett hatások valamelyikének kell kapcsolódnia:

- az adott műtrágya vagy táptalaj (műtrágya- vagy táptalajtípus) forgalomba hozatalának megtiltása;
- az adott műtrágya vagy táptalaj (műtrágya- vagy táptalajtípus) átalakítása vagy további vizsgálata, mielőtt azt forgalomba lehetne hozni vagy forgalomban lehetne tartani;
- az adott műtrágya vagy táptalaj (műtrágya- vagy táptalajtípus) forgalomból való kivonása.

5. **ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁSOK ÉS INFORMÁCIÓ IRÁNTI KÉRELMEK**

Abban az esetben, ha valamely illetékes hatóság egy terméket olyan értékelésnek vet alá, amelynek célja egy közigazgatási határozat elfogadásáról való döntés, a tagállam felkérheti a gazdasági szereplőt a termék tulajdonságaival kapcsolatos lényeges információk megadására (a rendelet 4. cikke). A kérelemnek figyelembe kell vennie az arányosság elvét, így ne írhatja elő az ugyanezen vagy másik tagállamban már lefolytatott eljárás során végzett ellenőrzések ismételt elvégzését.

A tagállamok – a testület felkészültségével összefüggő okok miatt – nem utasíthatják el a megfelelőségértékelés megfelelő területére a 765/2008/EK rendelet szerint akkreditált megfelelőségértékelő testületek által kiállított tanúsítványokat vagy jegyzőkönyveket (a rendelet 5. cikke).

6. **KÖVETKEZTETÉS: AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI KOCKÁZATOKRA VALÓ FELKÉSZÜLÉS**

A kölcsönös elismerés az áruknak a tagállamok egymás közötti kölcsönös bizalmán alapuló szabad mozgására és azon feltételezésre épül, hogy a tagállamok az emberi egészség és a környezet védelmét illetően egyenértékű feltételeket alkalmaznak.

A rendeltetési hely szerinti tagállam részéről ugyanakkor jogos indokok állhatnak fenn, hogy területén megtiltsa műtrágyák vagy táptalajok forgalomba hozatalát vagy forgalomban tartását, még akkor is, ha azokat egy másik tagállamban jogszerűen forgalmazzák. Az uniós jogszabályok elegendő lehetőséget nyújtanak a veszélyes termékek piacról történő közvetlen kivonására (az általános termékbiztonságról szóló irányelv⁷, az élelmiszerbiztonságról szóló rendelet⁸ és az élelmiszerek és a takarmány hivatalos ellenőrzéséről szóló rendelet⁹). Az EUMSZ 36. cikke emellett felsorolja azon okokat – többek között az emberek, az állatok és növények egészségének és életének védelmét –, amelyekkel a tagállamok indokolhatják a határon átnyúló kereskedelmet gátoló intézkedéseket. A Bíróság szigorúan értelmezi az EUMSZ 36. cikke szerinti eltérések listáját, amelyek mind nem gazdasági érdekeket érintenek. Ezen túlmenően minden intézkedésnek tiszteletben kell tartania az arányosság elvét és nem lehetnek „önkéntes megkülönböztetés vagy a tagállamok közötti kereskedelem rejtett korlátozásának eszközei”¹⁰.

Az EUMSZ 36. cikke szerint elfogadott intézkedések bizonyítási terhét a tagállam és nem a gazdasági szereplő viseli.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/95/EK irányelve (2001. december 3.) az általános termékbiztonságról (EGT-vonatkozású szöveg), HL L 11, 2002.1.15., 4–17. o.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 178/2002/EK rendelete (2002. január 28.) az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról, HL 31., 2002.2.1., 1–24. o.

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 882/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állat-egészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről, HL L 165., 2004.4.30., 1–141. o.

¹⁰ A 34/79. sz. Henn és Darby ügy (EBHT 1979., 3795. o.) 21. pontja, valamint a C-1/90. és C-176/90. sz. Aragonesa de Publicidad Exterior és Publivia egyesített ügyek (EBHT 1991., I-4151. o.) 20. pontja.